

HELYTÖRTÉNET
KÉZIRATKézirat gyanánt.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A háború éveiben az egyetemek tantermei és laboratóriumai kiürültek. Az egyetemi hallgatók száma lecsökkent. Az összeomlás után a harc téren és a hadifogságban feltorlódott évfolyamok ifjúsága egy tömegben tért vissza és számukat nagymértékben szaporították a menekültek is. Hozzá a menekültekkel együtt Budapestre került a kolozsvári és a pozsonyi egyetem is. Viszont a debreceni egyetem elhelyezésének kérdése még annyira kezdetleges volt, hogy ott rendszeres egyetemi oktatás meg nem indulhatott. Ilymódon Budapesten több mint 20.000 egyetemi hallgató torlódott össze, akiknek túlnyomó része önhibáján kívül sok időt vesztett tanulmányaiban, sok szenvedésen és nélkülözésen ment át és ennek alapján méltán kívánta, hogy tanulmányait minél előbb befejezhesse és kenyérkeresetre képesítő oklevélhez jusson. Ez volt a kezdete annak az időnek, amelyben az egyetemi diákszociális probléma Magyarországon a mai értelemben fellépett. A háború által megzavart fejlődés helyreállításához csak ennek a nagy torlódásnak leküzdésével lehetett eljutni. De ennek a nagy torlódásnak minél könnyebb feloldására az előkészületek hiányoztak és az akkori ellenforradalmi időkben, a Tanácsköztársaságot és a román megszállást követő nyomorúságok közepette a kormány figyelme is annyifelé le volt kötve, hogy ezen a téren a kellő eréllyel és eredménnyel nem tudott fellépni. A parancsoló szükség hatása alatt maga az ifjúság igyekezett önmagán segíteni és szervezeteket rögtönzött. Az akkori közállapotok és közhangulat közepette természetesen az ifjúság szervezkedésének sem csak a diákszociális kérdés: az egyetemi tanulmányok elvégzését megkönnyítő gazdasági segítség, lakás, élelem, ruha, tandíj, vizsgadíj stb. megszervezése volt a célja, hanem a nemzeti érzésű ifjúságnak, mint *politikai* tényezőnek is a megszervezése a nemzeti állam védelmére és egyúttal a hadviselt diákgeneráció jövőjének abban való biztosítására. Ilymódon jöttek létre és kerültek egyúttal a pártpolitikával is nyomban kapcsolatba az országos ifjúsági szervezetek, mint a MEFHOSz és a bajtársi szövetségek, míg a háború előtt csak egy-egy egyetemen belül szervezett ifjúsági egyesületek működtek az új méretek közt számot alig tevő eredménnyel.

Olyan ifjúságról volt szó, amely esztendőket töltött a fronton, jórészt tisztí rangban tért haza, hősiességével és életrevalóságával kitüntetések egész sorát érdemelte ki és rendelkezett azzal az élettapasztalattal és komolysággal, hogy ha itthon a saját ügyét veszi kézbe, azt is előbbre vigye. A társadalom és az állam bizalommal és együttérzéssel nézte az ifjúság önszegélyét és azt maga is támogatta szintén rögtönzött átmeneti módokon és eszközökkel. Így jöttek létre a különféle diákszállók és kollégiumok társaskörökben, kaszárnyákban stb., így jöttek létre a különféle menzák, olcsó lakás és olcsó koszt nyújtására, társadalmi gyűjtések pénzszegélyek biztosítására, az állam és az egyetemek maguk pedig igyekeztek taníró- és vizsgadíjkezdvezmények, sőt tanulmányi kedvezmények útján segíteni azt a generációt, amely a